

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

katedra finančního účetnictví a auditingu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2020

Gulnaz Kusmaeva

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta financí a účetnictví

katedra finančního účetnictví a auditingu

studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Účtování pohledávek a dluhů v Ruské federaci

Autor bakalářské práce: Gulnaz Kusmaeva

Vedoucí bakalářské práce: Marina Purina

Rok obhajoby: 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Účtování pohledávek a dluhů v Ruské federaci“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu i další prameny jsem řádně označila a uvedla v příloženém seznamu.

V Praze dne

Gulnaz Kusmaeva

Abstrakt

Tato bakalářská práce je věnována problematice účtování pohledávek a dluhů v Ruské federaci a České republice, s následným porovnáním účetních legislativ obou států v této oblasti. Hlavním cílem práce je prozkoumat teoretická východiska týkající se specifík právní regulace zachycování pohledávek a dluhů v účetnictví Ruské federace a České republiky. Tomu jsou věnovány první dvě kapitoly práce, které obsahují definice základních pojmů z oblasti obchodních vztahů a vztahů s orgány státní správy, klasifikace, účtové osnovy a rozvahy jednotlivých států. V praktické části je uveden příklad konkrétního podniku, na kterém budou rezebrány případy účtování obchodních transakcí mezi partnery. Následuje porovnání dvou uvedených standardů. Závěr práce obsahuje shrnutí výsledků provedeného výzkumu.

Klíčová slova

pohledávky, dluhy, závazky, opravné položky, rezervy, ruské účetní standardy, české účetní standardy.

Abstract

This bachelor thesis is dedicated to the issue of accounting for receivables and debts in the Russian Federation and the Czech Republic, with a subsequent comparison of accounting legislation of both countries in this area. The main goal of this work is to explore the theoretical basis concerning the specifics of legal regulation of the recognition of receivables and debts in the accounting of the Russian Federation and the Czech Republic. The first two chapters of the thesis focus on this theme and contain definitions of basic terms from the field of business relations and relations with state administration bodies, classifications, chart of accounts and balance sheets of individual states. The practical part presents an example of a specific company, which will deal with cases of accounting of business transactions between partners. The following is a comparison of the two standards. The conclusion contains a summary of the results of the research.

Key words

receivables, debts, liabilities, adjustments, reserves, Russian accounting standards, czech accounting standards.

Obsah

Úvod	6
1 Legislativa týkající se účtování pohledávek a dluhů.....	7
1.1 Účetní systém Ruské federace v současnosti.....	7
1.2 Účetní systém České republiky v současnosti	11
2 Metodologie účtování pohledávek a dluhů	14
2.1 Charakteristika pohledávek a dluhů	14
2.1.1 Pohledávky a dluhy podle účetnictví Ruské federace	14
2.1.2 Pohledávky a dluhy podle účetnictví České republiky	18
2.2 Oceňování pohledávek a dluhů v účetnictví	22
2.2.1 Oceňování pohledávek a dluhů v účetnictví Ruské federace	22
2.2.2 Oceňování pohledávek a dluhů v účetnictví České republiky.....	23
2.3 Inventarizace a vyřazení pochybných pohledávek a dluhů z účetnictví.....	24
2.3.1 Inventarizace pohledávek a dluhů v Ruské federaci.....	24
2.3.2 Inventarizace pohledávek a dluhů v České republice	27
3 Účtování pohledávek a dluhů v konkrétním podniku	30
Závěr.....	47
Seznam použité literatury a pramenů	48
Knižní zdroje.....	48
Elektronické zdroje	48
Seznam obrázků a tabulek	50

Úvod

Od počátku minulého století došlo k velkému skoku ve vývoji výroby, technologie, tržních vztahů a ekonomiky jako celku. Podniky ve snaze vyhovět potřebám společnosti nejen zvyšují objemy výroby, ale také se pokouší zlepšit kvalitu výrobků. Velkovýroba však přináší zisky pouze při dobré organizaci účetního systému, který spojuje všechny fáze do jednoho celku. Tím vzniká potřeba sjednocení všech existujících pravidel účtování a evidencí obchodních transakcí do jediného systému účetnictví v souladu s právní legislativou státu.

Základní cíle podnikání zahrnují dlouhodobé dosahování zisku, uspokojení potřeb zákazníků, inovace v oblasti výroby i zaměstnaneckou sociální politiku. Proto hraje účetnictví v současné době důležitou roli v životě jakékoli společnosti – jak podniku vyrábějícího zboží, tak i podniku poskytujícího služby. Účetnictví sbírá informace, analyzuje je, shromažďuje do účetních výkazů a poskytuje informace externím uživatelům.

Základním tématem bakalářské práce je analýza teoretických východisek účtování pohledávek a dluhů podle ruských účetních standardů. Nicméně určitá část práce je věnována také českému účetnímu systému a porovnání metod těchto dvou standardů. Bakalářská práce si klade za cíl analyzovat odběratelsko-dodavatelské vztahy v účetnictví. Podle mého názoru patří tyto položky rozvahy mezi nejdůležitější, protože skoro žádná podnikatelská jednotka nemůže fungovat bez obchodních partnerů.

Téma této práce může být přínosné pro účetní působící ve společnostech kooperujících se zahraničními partnery, stejně jako pro účetní původem z Ruska či pro zahraniční ruské studenty studující obor účetnictví na vysokých školách ČR.

K metodám aplikovaným v praktické části studie patří především vyhledávání, analýza a komparace informací souvisejících s danou problematikou a následující spojení teoretického a praktického materiálu.

Bakalářská práce se skládá ze tří hlavních částí: 1. krátký popis právní regulace účetního systému Ruské federace a České republiky, 2. metodika zachycení pohledávek a dluhů v účetnictví jednotlivých států a 3. zobrazení získaných informací na příkladu konkrétního podniku.

1 Legislativa týkající se účtování pohledávek a dluhů

Právní regulace účetnictví hraje velkou roli ve správném fungování podniku, protože pomáhá standardizovat účetní systém podle daných pravidel. Tato kapitola se bude zabývat právními dokumenty, které upravují účetnictví v Ruské federaci a České republice.

1.1 Účetní systém Ruské federace v současnosti

Účetnictví je v Ruské federaci regulováno dokumenty vydanými na různé úrovni státní správy. Normativní rámec účetnictví zahrnuje legislativní akty, které jsme účelně zobrazili formou tabulky.

Tabulka 1: Normativní rámec účetnictví Ruské federace

<i>Stupeň</i>	<i>Druhy regulačních dokumentů</i>
1. <i>Stupeň</i>	zákonodárné akty Ruské federace, vyhlášky prezidenta RF, vyhlášky vlády RF
2. <i>Stupeň</i>	metodická doporučení, pokyny, připomínky, vyhlášky ministerstva financí a dalších útvarů
3. <i>Stupeň</i>	ruské účetní standardy
4. <i>Stupeň</i>	pracovní dokumenty o účetnictví samotného podniku

Zdroj: Zpracováno autorkou na základě učebnice BOGACHENKO, V. M. Osnovy bukhgalterskogo učeta. Učebnik. Rostov-na-Donu: Fenix, 2017, 334 s. ISBN 978-5-222-28765-1

Základním právním úkonem 1. stupně je federální zákon o účetnictví № 402-FZ platný od 6. 12. 2011, který definuje právní základy účetnictví, jeho obsah a zásady. Cílem tohoto zákona je stanovení jednotných požadavků účetního systému včetně účetních výkazů a také vytvoření právního rámce regulace tohoto systému.

Mezi ekonomické subjekty ovlivňované federálním zákonem patří:

- 1) ziskové a neziskové organizace;
- 2) státní orgány, orgány místní samosprávy, řídicí orgány státních mimorozpočtových fondů a mimorozpočtové fondy územních států;
- 3) Centrální banka Ruské federace;

- 4) individuální podnikatelé i právníci, kteří mají zřízené advokátní kanceláře, notáři a jiné osoby provádějící soukromou praxi;
- 5) pobočky nacházející se na území Ruské federace, zastupitelské úřady a další strukturální členění organizací zřízených v souladu se zákony cizích států; mezinárodní organizace, jejich pobočky a zastupitelské úřady umístěné na území Ruské federace nestanoví-li mezinárodní smlouvy Ruské federace jinak.¹

Účetnictví musí vést každý ekonomický subjekt, který provádí podnikatelskou činnost², a to nepřetržitě po celou dobu od data státní registrace do data ukončení činnosti v důsledku reorganizace, nebo likvidace. Nicméně Federální zákon rovněž uvádí určité výjimky: subjekt může být osvobozen od vedení účetnictví nebo vede účetnictví ve zjednodušeném rozsahu.

Subjekty osvobozené od vedení účetnictví jsou:

- individuální podnikatel, který uvádí příjmy, nebo příjmy a výdaje a (nebo) jiné předměty zdanění, nebo fyzické ukazatele, které charakterizují jeho podnikatelskou činnosti v souladu s Daňovým kodexem RF;
- pobočka, zastupitelská kancelář nebo jiné strukturální členění organizace zřízené v souladu s právními předpisy cizího státu na území Ruské federace, pokud uvádí příjmy, nebo příjmy a výdaje a (nebo) jiné předměty zdanění, nebo fyzické ukazatele, které charakterizují jeho podnikatelskou činnosti v souladu s Daňovým kodexem RF. Zahraniční organizace působící na území Ruské federace prostřednictvím stálé provozovny jsou povinny platit zálohy na daň z příjmů a daň z příjmů a také podávat daňové přiznání na základě výsledků daňového období, jakož i výroční zprávy o činnosti v RF.³

¹ Federální zákon o účetnictví № 402-FZ od 6. 12. 2011. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_122855/

² Podnikatelskou činností je nezávislá činnost prováděná na vlastní nebezpečí zaměřená na systematický zisk pramenící z užívání majetku, prodeje zboží, výkonu práce nebo poskytování služeb. (Občanský zákoník Ruské federace ze dne 30. 11. 1994 № 51-FZ. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/)

³ Federální zákon o účetnictví № 402-FZ platný od 6. 12. 2011. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_122855/

Zjednodušené účetnictví včetně sestavení účetních výkazů ve zkráceném rozsahu mohou vést:

- malé podniky⁴;
- neziskové organizace;
- organizace, které získaly status účastníků projektu k provádění výzkumu, vývoje a komercializace svých výsledků v souladu s federálním zákonem ze dne 28. 9. 2010 № 244-FZ „O inovačním centru Skolkovo“.⁵

Možnost vedení účetnictví ve zjednodušené rozsahu musí být stanovena v účetních zásadách organizace. Způsoby a metody zjednodušeného účetnictví jsou upraveny v Informaci Ministerstva financí № P3-3/2012 „O zjednodušeném systému účetnictví a výkaznictví pro malé podniky“, například: organizace mohou snížit počet syntetických účtů; mohou sestavovat účetní výkazy ve zjednodušeném rozsahu; mají možnost neúčtovat v podvojném systému atd.

Metodická doporučení a pokyny (2. stupeň) mají za úkol specifikovat účetní standardy v souladu s odvětvím a dalšími okolnostmi. Jsou vyvíjeny Ministerstvem financí Ruské federace a různými útvary.

Účetní standardy (3. stupeň) lze definovat jako soubor základních pravidel, která stanoví postup účtování a vyhodnocení konkrétního objektu nebo jejich kombinace. Ruské účetní standardy konkretizují federální zákon o účetnictví a na rozdíl od mezinárodních standardů nejsou doporučené, ale povinné. V Rusku jsou IFRS povinné pro banky, pojišťovny, hypoteční společnosti, komerční penzijní fondy, investiční společnosti, akciové společnosti s akciemi státu a pro společnosti, jejichž cenné papíry jsou kótovány na burzách cenných papírů.⁶ Vztahují se také na správu a vedení účetnictví téměř všech ekonomických subjektů kromě institucí

⁴ V souladu s federálním zákonem č. 209-FZ „Rozvoj malých a středních podniků v Ruské federaci“ mezi malé podniky můžeme řadit podniky s obratem 800 mil. rublů za rok a počtem zaměstnanců do 100 osob.

⁵ Federální zákon o účetnictví № 402-FZ od 06.12.2011. *Consultant.ru* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_122855/

⁶ VOROCHENKO, T.V. Osnovy bukhgalterskogo učeta: Uchebnik i praktikum dlya SPO. 2-ye izd., pererab. i dop. Yurayt, 2019, 283 s. ISBN 978-5-534-06024-9, s.184.

bankovního systému, protože Ruská centrální banka pro tyto stanovuje zvláštní pravidla účetnictví a výkaznictví⁷.

Pro účely této práce uvádíme pouze některé z 24 standardů:

- RÚS 3/2006 „Účtování aktiv a pasiv, jejichž hodnota je vyjádřena v cizí měně“. Tento standard stanovuje rysy tvorby informací o aktivech a pasivech v účetních a finančních výkazech, jejichž hodnota je vyjádřena v cizí měně⁸;
- RÚS 4/99 „Účetní výkazy organizace“. Upravuje složení, obsah a metodické základy tvorby účetní závěrky organizací, které jsou právníckými osobami podle právních předpisů Ruské federace, s výjimkou úvěrových organizací a státních (obecních) institucí⁹;
- RÚS 8/2010 „Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva“. Stanoví postup pro zohlednění odhadovaných závazků, podmíněných závazků a podmíněných aktiv v účetnictví a výkaznictví společnosti (s výjimkou úvěrových organizací a státních obecních institucí), které jsou právníckými osobami podle právních předpisů Ruské federace¹⁰;
- RÚS 9/99 „Výnosy společnosti“. Stanoví pravidla pro tvorbu účetních informací o výnosech komerčních organizací¹¹;
- RÚS 10/99 „Náklady společnosti“. Stanoví pravidla pro tvorbu účetních informací o nákladech ziskové organizace¹².

Podle Ruských účetních standardů se účetnictví vede v rublech. Sestavování primární dokumentace jakož i příprava účetních výkazů se provádí výhradně v ruštině. Účetnictví se vede v souladu s jednotnou účtovou osnovou. Operace jsou zaznamenány pomocí podvojného zápisu, částka transakce se uvádí současně na

⁷ Druhý stupeň normativní báze bankovního systému se řídí nařízením Centrální banky RF № 385-P „O účetních pravidlech v úvěrových organizacích se sídlem v Ruské federaci“.

⁸ RÚS 3/2006 „Účtování aktiv a pasiv, jejichž hodnota je vyjádřena v cizí měně“. *Ivo.garant.ru* [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12151641/paragraph/10562:3>

⁹ RÚS 4/99 „Účetní výkazy organizace“. *Ivo.garant.ru* [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12116599/paragraph/11672:1>

¹⁰ RÚS 8/2010 „Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva“. *Ivo.garant.ru* [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12182729/paragraph/1:2>

¹¹ RÚS 9/99 „Výnosy společnosti“. *Ivo.garant.ru* [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12115839/paragraph/11555:3>

¹² RÚS 10/99 „Náklady společnosti“. *Ivo.garant.ru* [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12115838/paragraph/12306:4>

straně Má dáti jednoho účtu a na straně Dal účtu druhého. Podle RÚS je účetním obdobím kalendářní rok, u nově vytvořených ekonomických subjektů však existují výjimky. Pro některé kategorie organizací byla stanovena mezitímní období pro tvorbu a poskytování účetnictví.

Regulační dokumenty čtvrtého stupně zahrnují regulující dokumenty v oblasti účetnictví samotného podniku. Účetnictví nemůže být plně regulováno kvůli individuálním a průmyslovým charakteristikám podniků, různým formám vlastnictví a fyzické vzdálenosti od regulujícího centra. RÚS 1/2008 „Účetní pravidla organizace“ umožňuje společnostem volit jednu z několika metod povolených zákonem a předpisy při vytváření vlastní účetní politiky pro konkrétní směr vedení účetnictví. Ustanovení uvedená v dokumentech 4. stupně nesmí být v rozporu s ustanoveními regulačních dokumentů 1.–3. stupně.¹³

1.2 Účetní systém České republiky v současnosti

Zákony upravující účetní systém České republiky lze také znázornit pomocí tabulky.

Tabulka 2: Normativní rámec účetnictví České republiky

Stupeň	Druhy regulačních dokumentů
1.Stupeň	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
2.Stupeň	vyhláška č. 500/2002 Sb.
3.Stupeň	české účetní standardy
4.Stupeň	vnitřní směrnice účetní jednotky

Zdroj: Zpracováno autorkou na základě učebnice MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví obchodních společností v různých právních formách. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2304-0

31. 12. 1991 vstoupil v platnost zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, který upravuje rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost, rozsah a způsob zveřejňování informací z účetnictví a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu.¹⁴ Zákon se skládá z devíti částí:

1. Obecná ustanovení;

¹³ SHAHBANOV, R.B. Bukhgalterskoye delo. Uchebnoye posobiye. Makhachkala: NP "DTIPB", 2016, 180 s., s. 42.

¹⁴ Zákon č. 563/1991 Sb., zákon o účetnictví. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20180101>

2. Rozsah vedení účetnictví, účetní doklady, účetní zápisy, účetní knihy;
3. Účetní závěrka;
4. Způsoby oceňování;
5. Inventarizace majetku a závazků;
6. Úschova účetních záznamů;
7. Zpráva o platbách orgánům správy členského státu Evropské unie nebo třetí země;
8. Uvádění nefinančních informací;
9. Ustanovení společná, přechodná a závěrečná.¹⁵

Vyhláška č. 500/2002 Sb., pro podnikatele účtující v soustavě podvojného účetnictví je dokumentem navazujícím na zákon o účetnictví, proto neobsahuje detailní postupy vedení účetnictví, jen konkretizuje a doplňuje ustanovení zákona. Obsahově vymezuje položky účetních výkazů a upravuje metody zobrazení těchto položek tak, aby účetní závěrka věrně zobrazovala situaci účetní jednotky.¹⁶

České účetní standardy podrobně rozpracovávají ustanovení vyhlášek, rozvádějí účetní metody a postupy účtování v konkrétních případech či pro určité skupiny majetku.¹⁷ Pro potřeby této bakalářské práce využijeme jen některé z ČÚS:

- 004 Rezervy;
- 005 Opravné položky;
- 016 Krátkodobý finanční majetek, peněžní prostředky a krátkodobé závazky k úvěrovým institucím;
- 017 Zúčtovací vztahy;
- 018 Kapitálové účty a dlouhodobé závazky.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví se vztahuje na následující účetní jednotky:

- a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky;
- b) zahraniční právnické osoby (které jsou podle právního řádu, podle kterého jsou založeny nebo zřízeny, účetní jednotkou, nebo jsou povinny

¹⁵ Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20180101>

¹⁶ MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví obchodních společností v různých právních formách. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2304-0. s. 18.

¹⁷ MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví obchodních společností v různých právních formách. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2304-0. s. 19.

vést účetnictví, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů);

- c) organizační složky státu;
- d) fyzická osoba (pokud je jako podnikatel zapsaná v obchodním rejstříku, nebo překročí-li zákonem stanovený obrat, nebo se sama dobrovolně rozhodne vést účetnictví, nebo je společníkem sdruženým ve společnosti, ve které alespoň jeden ze společníků osobou, která vede účetnictví, nebo účetní jednotce povinnost vést účetnictví ukládá zvláštní právní předpis);
- e) svěřenské fondy a další účetní jednotky.¹⁸

Účetním obdobím je nepřetržitě po sobě jdoucích dvanáct měsíců, není-li stanoveno jinak, a shoduje se buď s kalendářním rokem, nebo s hospodářským rokem. Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví v českém jazyce a v peněžních jednotkách české měny.¹⁹

¹⁸ Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20180101>

¹⁹ Zákon č. 563/1991 Sb. Zákon o účetnictví. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20180101>

2 Metodologie účtování pohledávek a dluhů

V rámci podnikatelské činnosti společnost provádí operace s jinými právníckými a fyzickými osobami, s orgány státní správy a zaměstnanci. V důsledku těchto operací vznikají pohledávky nebo dluhy. Nyní uvedeme hlavní body související se vznikem pohledávek a dluhů, jejich účtováním včetně inventarizací a vyřazením z účetnictví.

2.1 Charakteristika pohledávek a dluhů

Daná podkapitola se bude zabývat základním členěním pohledávek a dluhů z pohledu účetního systému Ruské federace a České republiky.

2.1.1 Pohledávky a dluhy podle účetnictví Ruské federace

Pohledávky jsou krátkodobými aktivy společnosti vznikajícími za dlužníkem v důsledku transakce, smlouvy atd. V rozvaze pohledávky se nachází v oddílu II – Oběžná aktiva, řádek 1230 – Pohledávky.

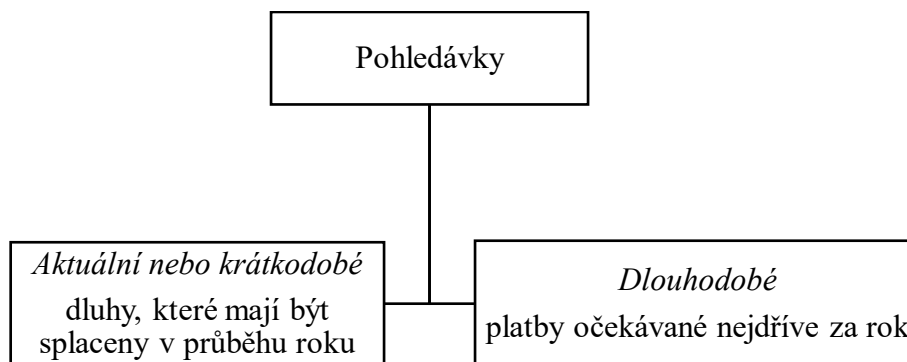
V pozici dlužníka může být jakákoli fyzická nebo právnícká osoba z následujícího seznamu:

- protistrana, která obdržela produkt (službu) k dispozici, ale dosud za nákup nezaplatila;
- protistrana, která půjčku obdržela, ale ještě ji nesplatila;
- zaměstnanec, který dostává finanční prostředky na cestu;
- protistrana, která obdržela zálohu na jakýkoli produkt nebo službu.

Pohledávky můžeme dělit:

podle doby splatnosti:

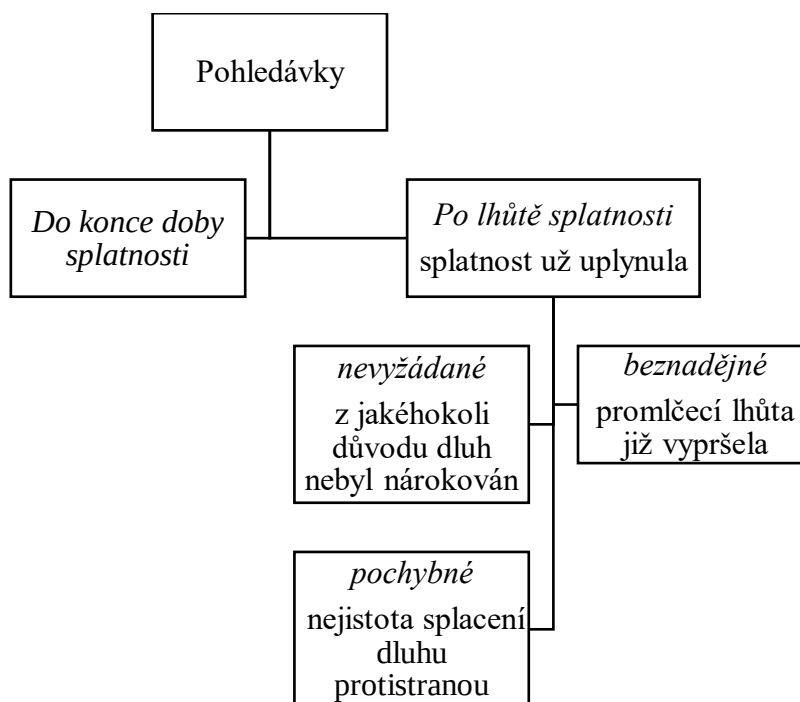
Obrázek 1: Klasifikace pohledávek podle doby splatnosti

Zdroj: Zpracováno autorkou na základě článku PAVLYUK, I.S. a V.A. GREKOVA. Klassifikatsiya debitorskoy zadolzhennosti i yeye usovershenstvovaniye dlya tseley bukhgalterskogo ucheta. Molodoy uchenyy. Kazan: OOO «Izdatel'stvo Molodoy uchenyy», 2018, 21(207), 286–290. ISSN 2072-0297

v závislosti na přijetí platby:

Obrázek 2: Klasifikace pohledávek v závislosti na přijetí platby

Zdroj: Zpracováno autorkou na základě článku PAVLYUK, I.S. a V.A. GREKOVA. Klassifikatsiya debitorskoy zadolzhennosti i yeye usovershenstvovaniye dlya tseley bukhgalterskogo ucheta. Molodoy uchenyy. Kazan: OOO «Izdatel'stvo Molodoy uchenyy», 2018, 21(207), 286–290. ISSN 2072-0297

Podle čl. 196 občanského zákoníku Ruské federace je promlčecí lhůta 3 roky.

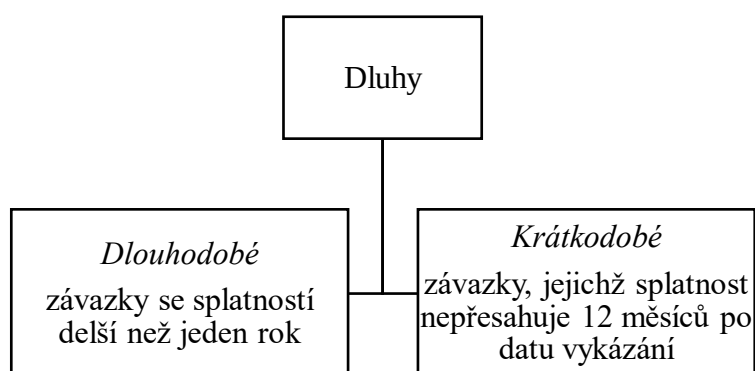
Aby se předešlo vážným důsledkům nezaplacení dluhu, vytvářejí firmy opravné položky k pochybným pohledávkám v souladu s odst. 70 vyhlášky Ministerstva financí ze dne 29. 7. 1998 № 34n. Objem opravných položek je schvalován individuálně, záleží na finanční situaci dlužníka a pravděpodobnosti splacení

závazků. Výši opravné položky uvádí účet 63. Opravné položky podléhají inventarizaci.

Dluhy vychází z minulých událostí a očekává se, že jejich splacení v budoucnu povede ke snížení podnikových zdrojů, které ztělesňují ekonomický prospěch, tím pádem nepředstavují nic jiného než povinnost podniku vůči jiným právnickým a fyzickým osobám²⁰.

Dluhy se podle RÚS 4/99 "Účetní výkazy organizace" člení na:

Obrázek 3: Klasifikace dluhů podle doby splatnosti

Zdroj: zpracováno autorkou na základě RÚS 4/99 „Účetní výkazy organizace“. Ivo.garant.ru [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12116599/paragraph/11672:1>

Dlouhodobé závazky zahrnují dluhové povinnosti, odložené daňové závazky a odhadované závazky organizace. V rozvaze se odrážejí v oddílu IV – Dlouhodobé závazky.

Oddíl IV se skládá z 5 různých řádků, které mají určitý kód v závislosti na povaze dluhu:

- řádek 1410 „Vypůjčené prostředky“ – definuje dlouhodobé půjčky přijaté organizací na dobu delší než 12 měsíců;
- řádek 1420 „Odložené daňové závazky“ – vyplňují ho společnosti používající RÚS 18/02 „Účtování daně ze příjmů právnických osob“;
- řádek 1430 „Rezervy“ – udává výši rezerv vytvořených v souladu s RÚS 8/2010, zároveň by tento řádek měl obsahovat pouze údaje o dlouhodobých odhadovaných závazcích po dobu delší než 12 měsíců;

²⁰ BOGACHENKO, V.M. *Osnovy bukhgalterskogo učeta. Učebnik*. Rostov-na-Donu: Fenix, 2017, 334 s. ISBN 978-5-222-28765-1. s. 80.

- řádek 1450 „Ostatní závazky“ – dlouhodobé závazky, které nebyly zohledněny ve výše uvedených řádcích;
- celková částka řádků 1410 –1450 se odráží v řádku 1400 „Celkem v oddílu IV“ na pasivech rozvahy charakterizující celkovou částku dlouhodobého půjčeného kapitálu (závazků) organizace.

Krátkodobé závazky, oddíl V – Krátkodobé závazky rozvahy, zahrnují krátkodobé závazky organizace vůči dodavatelům, kupujícím, zakladatelům a zaměstnancům, závazky do rozpočtu a mimorozpočtových fondů a závazky dalším věřitelům. Jejich struktura navíc odráží rezervy na budoucí výdaje. Struktura oddílu V:

- řádek 1510 „Vypůjčené prostředky“ – krátkodobé půjčky s dobou splatnosti méně než 12 měsíců;
- řádek 1520 "Účty splatné" – celková výše všech typů krátkodobých závazků vůči jiným organizacím a osobám, jakož i vůči státním a mimorozpočtovým fondům;
- řádek 1530 „Výnosy příštích období“ – výnosy přijaté ve vykazovaném období vztahující se k následujícím vykazovacím obdobím;
- řádek 1540 „Rezervy“;
- řádek 1550 „Ostatní závazky“ – ostatní typy krátkodobých závazků, které nespádají do výše uvedených řádků;
- celková částka řádků 1510 –1550 se odráží na řádku 1500 „Celkem za oddíl V“, který charakterizuje celkovou částku krátkodobého půjčeného kapitálu (závazků) organizace.

Pohledávky se účtují na stranu Má dáti účtů (o volbě účtu se rozhoduje podle osoby dlužníka), dluhy se účtují na stranu Dal. V případě vyřazení jsou částky účtovány na opačných stranách.

Využívají se následující účty:

Tabulka 3: Běžné účty pro účtování pohledávek a dluhů

<i>Pohledávka</i>	<i>Dlouhodobé dluhy</i>	<i>Krátkodobé dluhy</i>
--------------------------	--------------------------------	--------------------------------

• 60 – Dodavatelé • 62 – Odběratelé • 68 – Daně a poplatky • 69 – Sociální pojištění • 70 – Zaměstnanci • 71 – Pohledávky za zaměstnance • 73 – Jiné operace s personálem • 75 – Vlastníci • 76 – Různí dlužníci a věřitelé	• 67 – Dlouhodobé půjčky • 77 – Odložené daňové závazky • 86 – Cílové financování • 96 – Rezervy na budoucí výdaje	• 60 – Dodavatelé • 62 – Odběratelé • 66 – Krátkodobé půjčky • 67 – Dlouhodobé půjčky (krátkodobá část) • 68 – Daně a poplatky • 69 – Sociální pojištění • 76 – Různí dlužníci a věřitelé • 86 – Cílové financování • 96 – Rezervy na budoucí výdaje (krátkodobá část) • 98- Výnosy příštích období
---	---	--

Zdroj: zpracováno autorkou na základě učebnice BOGACHENKO, V.M. Osnovy bukhgalterskogo učeta. Učebnik. Rostov-na-Donu: Fenix, 2017, 334 s. ISBN 978-5-222-28765-1

2.1.2 Pohledávky a dluhy podle účetnictví České republiky

Zákon o účetnictví ani vyhlášky neobsahují definici pohledávek a dluhů. Tu najdeme v novém občanském zákoníku. § 1721 stanovuje, že: ze závazku má věřitel vůči dlužníkovi právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.²¹ Pojem závazku je širší než pojem dluhu. Závazek není spojen s určitým plněním, vyplývá ze smlouvy, ve které jedna strana

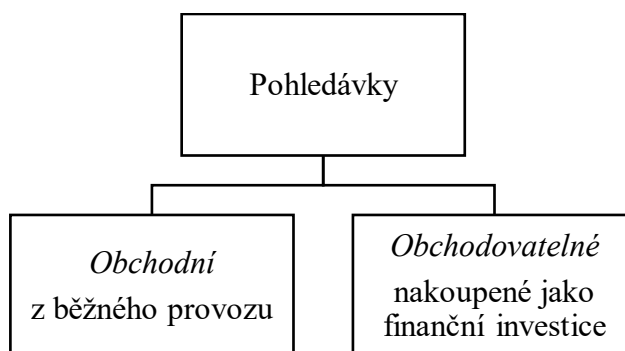
²¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zakonyprolidi.cz [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>.

vystupuje jako věřitel a druhá strana jako dlužník, zatímco dluh představuje závazek s nárokem na určité očekávané plnění.

Pohledávka vzniká (zpravidla současně s výnosem v podobě tržby) v situaci, kdy účetní jednotka poskytuje zákazníkovi obchodní úvěr, tj. očekává uskutečnění platby během dalšího času po uskutečněním prodeji výkonů.²²

Členění pohledávek podle doby splatnosti a závislosti na přijetí platby je stejné jako v ruském účetnictví, kromě toho můžeme uvést ještě jedno členění pohledávek:

Obrázek 4: Členění pohledávek v závislosti na účelu držby

Zdroj: zpracováno autorkou na základě učebnice JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2

Při nákupu pohledávek musíme hradit i náklady související s jejich pořízením, mezi které patří:

- náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek;
- odměny právníkům;
- provize.²³

Od obchodovatelných pohledávek očekáváme jejich zhodnocení v čase pro dosažení zisku vyššího než vynaložené náklady v době pořízení.

Na rozdíl od ruské rozvahy nabízí česká rozvaha detailnější členění pohledávek a dluhů. V rozvahze pohledávky najdeme mezi oběžn aktiv v položce C. II. Pohledávky, která také dělí pohledávky na dlouhodobé – C. II. 1. a krátkodobé – C. II. 2.

²² JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2. s. 88.

²³ RANDÁKOVÁ, Monika. Finanční účetnictví v České republice po 1. 1. 2016: (podnikatelské subjekty). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2018. ISBN 978-80-245-2289-0. s. 142.

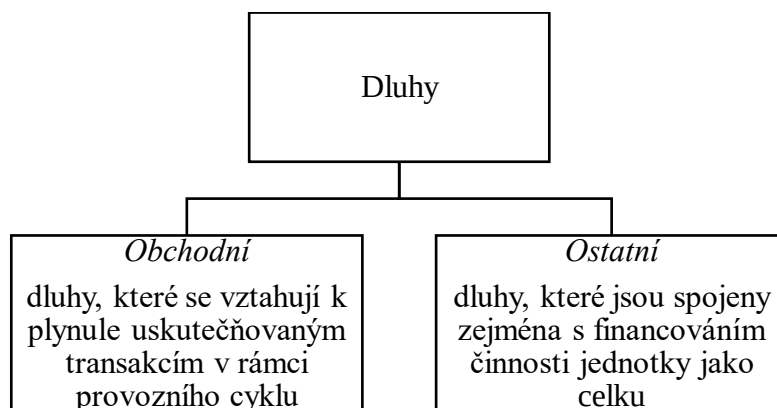
Tabulka 3: Zobrazení pohledávek v rozvaze

<i>C. II. 1. Dlouhodobé pohledávky</i>	<i>C. II. 2. Krátkodobé pohledávky</i>
1.1. Pohledávky z obchodních vztahů	2.1. Pohledávky z obchodních vztahů
1.2. Pohledávky – ovládané nebo ovládající osobou	2.2. Pohledávky – ovládané nebo ovládající osobou
1.3. Pohledávky – podstatný vliv ²⁴	2.3. Pohledávky – podstatný vliv
1.4. Odložená daňová pohledávka	
1.5. Pohledávky – ostatní (pohledávky za společníky, daňové pohledávky, poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní a jiné)	2.4. Pohledávky – ostatní (pohledávky za společníky, daňové pohledávky, poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní a jiné)

Zdroj: zpracováno autorkou na základě učebnice PILÁTOVÁ, Jana. Účtová osnova, české účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-199-4

Dluhy řadíme mezi cizí zdroje. České účetnictví uvádí členění dluhů, které předchází výše zmíněné dělení (viz str. 16 této práce).

Obrázek 5: Členění dluhů na základě vztahu k provoznímu cyklu

Zdroj: zpracováno autorkou na základě učebnice JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2

Mezi specifické druhy dluhů řadíme rezervy, které se vykazují v cizích zdrojích odděleně od obchodních dluhů. Tvorba rezervy je jedním z nástrojů zásady

²⁴Podstatným vlivem se rozumí takový významný vliv na řízení nebo provozování účetní jednotky, jenž není rozhodující ani společný; není-li prokázán opak, považuje se za podstatný vliv dispozice nejméně s 20 % hlasovacích práv. (PILÁTOVÁ, Jana. Účtová osnova, české účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-199-4.)

opatrnosti. Tvoří se k pokrytí budoucích výdajů, jejichž období není známo, ale je znám účel a existuje pravděpodobnost odtoku peněz.²⁵

Rezervy členíme na účetní (na záruční opravy, na restrukturalizaci podniku, na soudní spory, na daň z příjmu atd.) a zákonné (na opravu hmotného majetku). Zákonné rezervy jsou vytvářeny v souladu se zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, jsou daňovým nákladem pouze za podmínky, že budou peněžní prostředky ve výši tvorby rezervy převedeny na samostatný účet v bance.²⁶

Dluhy v české rozvaze se vykazují v položkách B, C a D.

Tabulka 4: Zobrazení dluhů v rozvaze

B. Rezervy	C. I. Dlouhodobé závazky	C. II. Krátkodobé závazky	D. Časové rozlišení pasiv
1. Rezerva na důchody a podobné závazky	1. Vydané dluhopisy	1. Vydané dluhopisy	1. Výdaje příštích období
2. Rezerva na daň z příjmu	2. Závazky k úvěrovým institucím	2. Závazky k úvěrovým institucím	2. Výnosy příštích období
3. Rezervy podle zvláštních právních předpisů	3. Dlouhodobé přijaté zálohy	3. Krátkodobé přijaté zálohy	
4. Ostatní rezervy	4. Závazky z obchodních vztahů	4. Závazky z obchodních vztahů	
	5. Dlouhodobé směnky k úhradě	5. Krátkodobé směnky k úhradě	
	6. Závazky – ovládaná nebo ovládající osoba	6. Závazky – ovládaná nebo ovládající	

²⁵ RANDÁKOVÁ, Monika. Finanční účetnictví v České republice po 1. 1. 2016: (podnikatelské subjekty). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2018. ISBN 978-80-245-2289-0. s. 171.

²⁶ MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví obchodních společností v různých právních formách. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2304-0. s. 136.

B. Rezervy	C. I. Dlouhodobé závazky	C. II. Krátkodobé závazky	D. Časové rozlišení pasiv
		osoba	
	7. Závazky – podstatný vliv	7. Závazky – podstatný vliv	
	8. Odložený daňový závazek	8. Jiné závazky	
	9. Jiné závazky		

Zdroj: zpracováno autorkou na základě učebnice PILÁTOVÁ, Jana. Účtová osnova, české účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-199-4

Pro účtování pohledávek a dluhů využíváme účtovou třídu 3. - Zúčtovací vztahy (Aktiva a Pasiva) a 4. - Kapitálové účty a dlouhodobé závazky (Pasiva).

2.2 Oceňování pohledávek a dluhů v účetnictví

Oceňování pohledávek a dluhů je založeno na zohlednění aktuální hodnoty dluhů v závislosti na dlužníkovi nebo věřiteli, podmínkách uzavřené smlouvy, jakož i sazbách, které se využívají (týká se hlavně závazků vůči bankovním institucím). Tento způsob považujeme za klíčový, protože se v závislosti na účelu držby nebo měně pohledávek či dluhů může lišit způsob jejich oceňování.

2.2.1 Oceňování pohledávek a dluhů v účetnictví Ruské federace

Podle RÚS 9/99 „Výnosy společnosti“ a RÚS 10/99 „Náklady společnosti“ je výše pohledávek/dluhů stanovena na základě ceny sjednané ve smlouvě mezi dodavatelem a odběratelem. Pokud cena není ve smlouvě stanovena, pak se k určení výše pohledávek/dluhů přijímá cena, za kterou společnost obvykle za srovnatelných okolností stanoví příjmy/náklady podobných produktů. Výše závazků je stanovena se zohledněním všech slev poskytnutých společnosti podle smlouvy.

Z přijatých půjček a úvěrů se závazky zobrazují na konci vykazovaného období včetně úroků k zaplacení. Částky uvedené v účetní závěrce za vypořádání s bankami by měly být ujednány s příslušnými organizacemi a měly by být totožné. Zůstatky nevypořádaných částek v rozvaze z těchto titulů nejsou povoleny.²⁷

²⁷ ALBOROV, R.A. *Teoriya bukhgalterskogo ucheta: uchebnoye posobiye. 3-ye izd., pererab. i dop.* Izhevsk: FGBOU Izhevsk SCHA, 2016, s. 165.

V praxi může organizace uzavírat smlouvy v cizí měně. Vzhledem k tomu, že směnné kurzy platné v den odeslání zboží nebo poskytnutí služby a v den jejich platby se mohou lišit, vznikají v účetnictví kurzové rozdíly²⁸. Pohledávky a dluhy v cizí měně se přepočítávají na rubly směnným kurzem centrální banky Ruské federace, který platil v den transakce v cizí měně, a ke každému datu účetní závěrky. Výjimkou jsou zálohy. Tyto nedoplatky jsou oceňovány kurzem převládajícím v den převodu finančních prostředků. Pokud je pro přepočet hodnoty aktiv nebo závazků splatných v rublech zákonem nebo dohodou stran stanoven odlišný směnný kurz, provede se přepočet tímto kurzem.

V případě pohledávek platí: pokud je směnný kurz k datu účetní závěrky nebo ke dni platby za zboží vyšší než v den odeslání, vzniká kladný kurzový rozdíl; pokud je směnný kurz v den platby za zboží nebo v předchozím datu účetní závěrky nižší než v den odeslání, vznikne záporný kurzový rozdíl. U dluhů toto pravidlo funguje opačným směrem.

2.2.2 Oceňování pohledávek a dluhů v účetnictví České republiky

Ocenění pohledávek při jejich vstupu do účetnictví závisí na příslušné skupině: provozní a ostatní běžné pohledávky, zpravidla krátkodobé, oceňujeme skutečnou cenou (fakturovanou zákazníkovi), kdežto u dlouhodobých pohledávek respektujeme časovou hodnotu peněz a oceníme je jejich současnou hodnotou.²⁹ Pod současnou hodnotou rozumíme budoucí očekávané příjmy plynoucí z držby daného aktiva diskontované pomocí úrokové sazby k datu ocenění.

Obchodovatelné pohledávky oceňujeme jako ostatní krátkodobé investice v podobě cenných papírů jejich aktuální tržní cenou (fair value) a v průběhu držby

²⁸ Kurzový rozdíl je rozdíl mezi rublem ocenění aktiv nebo závazků, jejichž hodnota je vyjádřena v cizí měně, k datu splnění platebních závazků nebo k datu vykázání v tomto účetním období, a rublů o ocenění stejného aktiva nebo závazku v den, kdy je přijato k účtování v účetním období nebo datu vykazování předchozího období. (RÚS 3/2006 „Účtování aktiv a pasiv, jejichž hodnota je vyjádřena v cizí měně“. *Ivo.garant.ru* [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12151641/paragraph/10562:3>).

²⁹ JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2. str. 89.

jejich hodnotu upravujeme na úroveň aktuální tržní ceny se současným promítnutím do výsledku hospodaření.³⁰

V závislosti na době splatnosti a způsobu získání dluhů lze odvodit, že obchodní a ostatní krátkodobé dluhy oceňujeme jmenovitou (nominální) hodnotou, kdežto ostatní dlouhodobé dluhy čistou současnou hodnotou budoucích plateb a smluvní dluhy určené k obchodování aktuální tržní cenou.

Účetní jednotky také uzavírají smlouvy se zahraničím. Účetnictví je vedeno v české měně, ale cizoměné pohledávky a dluhy musí být zároveň vedeny v příslušné cizí měně.

Kurz pro přepočtení cizí měny na českou měnu:

- k datu uskutečnění účetního případu:
 - denní kurz devizového trhu vyhlášený ČNB;
 - pevný kurz (stanoven ve vnitřním předpisu účetní jednotky);
- k rozvahovému dni:
 - kurz devizového trhu vyhlášený ČNB k rozvahovému dni.³¹

Pro naplnění zásady opatrnosti účetní jednotky se v České republice také vytvářejí opravné položky k pochybným pohledávkám, které umožňují zohlednit případné ztráty v budoucnu. Opravné položky se účtují do 55. a 57. účtové skupiny.

2.3 Inventarizace a vyřazení pochybných pohledávek a dluhů z účetnictví

Aby byla zajištěna spolehlivost účetních údajů a účetních výkazů, musí organizace provádět inventarizaci majetku a závazků, během nichž se kontroluje a dokumentuje existence, stav a ocenění k určitému datu porovnáním skutečných údajů s účetními údaji.

2.3.1 Inventarizace pohledávek a dluhů v Ruské federaci

Normativním dokumentem upravujícím postup a pravidla pro provádění inventarizace v ruských organizacích je nařízení ministra financí Ruské federace

³⁰ JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2. str. 89.

³¹ RANDÁKOVÁ, Monika. Finanční účetnictví v České republice po 1. 1. 2016: (podnikatelské subjekty). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2018. ISBN 978-80-245-2289-0. s. 144.

ze dne 13. června 1995 č. 49, které schválilo „Metodické pokyny k inventarizaci majetku a finančních závazků“. Počet inventarizací ve vykazovaném roce, datum jejich provedení a seznam kontrolovaných majetkových i finančních závazků stanoví vedoucí organizace.

V Ruské federaci je inventarizace povinná v následujících případech:

- při převodu nemovitosti k pronájmu, zpětnému odkupu, prodeji a při přeměně státního nebo obecního podniku;
- před sestavením roční účetní závěrky (s výjimkou nemovitostí, jejichž inventarizace byla provedena nejdříve 1. října vykazovaného roku);
- při změně hmotně odpovědných osob;
- v případě krádeže, zneužití nebo poškození majetku;
- v případě přírodní katastrofy, požáru nebo jiných mimořádných situací způsobených extrémními podmínkami;
- při reorganizaci nebo likvidaci společnosti;
- v ostatních případech stanovených právními předpisy Ruské federace.³²

Postup inventarizace určuje vedoucí organizace, který je spolu s hlavním účetním rovněž odpovědný za přesnost a včasnost provedení – v této souvislosti se vytváří stálá inventurní komise. Nepřítomnost alespoň jednoho člena komise během inventarizace vede ke zneplatnění jejích výsledků³³.

Inventurní komise by ověřením dokumentů měla stanovit:

- a) správné zúčtování s bankami, finančními a daňovými úřady, mimorozpočtovými fondy, jinými organizacemi a strukturálními rozděleními organizace přidělenými do samostatných rozvah;
- b) správnost a platnost částky nedoplatků v účetnictví a krádeží;
- c) správnost a platnost částek pohledávek, závazků a vkladů, včetně částek pohledávek a závazků, u nichž vypršela promlčecí lhůta.³⁴

³² ALBOROV, R.A. *Teoriya bukhgalterskogo ucheta: uchebnoye posobiye*. 3-ye izd., pererab. i dop. Izhevsk: FGBOU Izhevsk SCHA, 2016, s. 214–215.

³³ BOGACHENKO, V.M. *Osnovy bukhgalterskogo ucheta. Učebnik*. Rostov-na-Donu: Fenix, 2017, 334 s. ISBN 978-5-222-28765-1, s. 246.

³⁴ Nařízení ministra financí Ruské federace ze dne 13. 06. 1995 č. 49 „Metodické pokyny k inventarizaci majetku a finančních závazků“. *Consultant.ru* [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z:

Při inventarizaci rezerv budoucích výdajů a plateb se kontroluje správnost a platnost rezerv vytvořených v organizaci. Inventarizace opravných položek k pochybným pohledávkám vytvořených organizací spočívá v ověření platnosti částek, které nejsou zaplacený podle podmínek stanovených smlouvami ani podpořeny odpovídajícími zárukami.

Na účtech musí zůstat pouze dohodnuté částky podle aktů kontroly platebních faktur s každou organizací. V nich je třeba uvést:

- název kontrolovaných subjektů;
- částku identifikovaných koordinovaných pohledávek a závazků;
- částku dluhu, pro kterou promlčecí doba vypršela.

Vypořádání s dlužníky a věřiteli se zaznamenává u každé strany v účetní závěrce v částkách vyplývajících z účetnictví, jejíž záznamy jsou rozpoznány jako správné a průkazné. U pohledávek a závazků po době splatnosti je stanovena promlčecí lhůta i okolnosti, které tuto lhůtu přerušují.

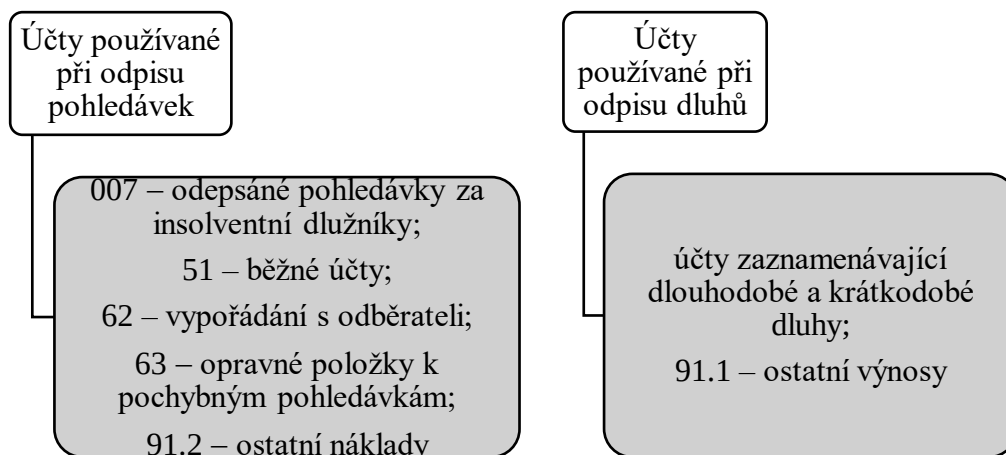
Pohledávky a dluhy, u kterých vypršela promlčecí lhůta, jsou odepsány na základě údajů provedené inventarizace, písemného odůvodnění a nařízení hlavy společnosti. Mohou být vyrovnány pomocí opravných položek vytvořených v předcházejícím období, jinak přímo ovlivňují výsledek hospodaření u obchodních společností, zvyšují náklady/příjmy u neziskových organizací, nebo snižují/zvyšují financování u rozpočtových organizací.³⁵

Odpis pohledávky v důsledku platební neschopnosti dlužníka není zúčtováním dluhu. Tato pohledávka by se měla projevit v podrozvaze po dobu pěti let od okamžiku odpisu za účelem sledování možnosti zotavení v případě změny majetkového stavu dlužníka.

Obrázek 6: Seznam účtů používaných při odpisu pohledávek a dluhů v Ruské federaci

<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=107970&fld=134&dst=1000000001,0&rnd=0.6150765607677968#034673058310022875>

³⁵ ALBOROV, R.A. *Teoriya bukhgalterskogo ucheta : uchebnoye posobiye*. 3-ye izd., pererab. i dop. Izhevsk: FGBOU Izhevsk SCHA, 2016, s. 165–166.

Zdroj: zpracováno autorkou na základě vyhlášky Ministerstva financí Ruské federace ze dne 31. 10. 2000 № 94n „O schválení účtové osnovy finančních a hospodářských činností organizací a pokynů k jejímu použití“. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_29165/

2.3.2 Inventarizace pohledávek a dluhů v České republice

Existence pohledávek a dluhů představuje riziko pro podnik, avšak prodej zboží nebo poskytnutí služeb s odloženou platbou zůstává atraktivním způsobem uskutečnění obchodních transakcí. V účetnictví jednotky jsou zpravidla přijata opatření, která mají zabránit ojedinělým výrazným výkyvům, které při neuhrazení pohledávky dopadají na výsledek hospodaření.³⁶

Odepsat pohledávku účetní jednotka může:

- přímým odpisem (sníží celkovou výši pohledávek na vrub výsledku hospodaření, ale v podstatě porušuje zásadu shody při zjišťování účetního výsledku hospodaření³⁷);
- nepřímým odpisem (pomocí opravných položek).

K pohledávkám se tvoří opravné položky v souladu se zákonem o rezervách nebo podle uvážení účetní jednotky v případě znehodnocení nesplacené pohledávky nebo rizika její úhrady. Daňové účinné opravné položky (účet 558) lze tvořit pouze

³⁶ JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2. str. 89.

³⁷ JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2. str. 90.

k pohledávkám, u kterých bylo při jejich vzniku účtováno ve výnosech zahrnovaných do základu daně z příjmu.³⁸

V souladu s § 8 zákona o rezervách lze opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení vytvořit až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudu, a to od zahájení insolvenčního řízení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku nebo do konce lhůty podle insolvenčního zákona. Podle § 8a) zákona o rezervách mohou být k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. 12. 1994 vytvořeny opravné položky za podmínky, že uplynulo více než:

- a) 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky;
- b) 30 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Pohledávky i jejich opravné položky jsou podrobeny inventarizaci. Inventarizace v českém účetnictví je upravena 5. částí zákona o účetnictví – Inventarizace majetku a závazků. Inventarizace může být provedena dvěma způsoby: průběžně (jen u zásob a dlouhodobého majetku), nebo periodicky (ostatní závazky a majetek). Nás bude zajímat periodická inventarizace.

Účetní jednotky mohou při periodické inventarizaci:

- a) zahájit inventuru nejdříve čtyři měsíce před rozvahovým dnem;
- b) ukončit inventuru nejpozději dva měsíce po rozvahovém dni.³⁹

Provedení inventarizace musí být prokázáno po dobu 5 let po jejím provedení.

Účetní jednotka může odepsat závazek, pokud je jednoznačné, že účetní jednotce zanikla povinnost ho uhradit. Odpis závazků se provádí v celkové výši s dopadem na výsledek hospodaření období, ve kterém závazky zanikly. Podle § 23 zákona č. 586/1991 Sb., o daních z příjmů se do základu daně nezahrnují částky, které již byly zdaněny podle tohoto zákona u téhož poplatníka nebo u poplatníka zaniklého bez provedení likvidace v případě, že jsou příjmem u jeho právního nástupce. Z toho vyplývá, že účetní jednotka musí mít na paměti tuto okolnost.

Obrázek 7: Seznam účtů používaných při odpisu pohledávek a dluhů v České republice

³⁸ MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví obchodních společností v různých právních formách. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2304-0. s. 128–129.

³⁹ Zákon č. 563/1991 Sb. zákon o účetnictví. *Zakonyprolidi.cz* [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20180101>

Účty používané
při odpisu
pohledávek

účty zaznamenávající pohledávky;
391 – oprávné položky k pohledávkám;
546 – odpis pohledávek;
558 – tvorba a zúčtování zákonných
opravných položek v provozní činnosti;
753 – podrozvahový účet pohledávek;
799 – evidenční účet k podrozvahovým
účtům

Účty používané
při odpisu dluhů

účty zaznamenávající
dlouhodobé a
krátkodobé dluhy;
648 – ostatní provozní
výnosy

Zdroj: zpracováno autorkou na základě učebnice PILÁTOVÁ, Jana. Účtová osnova, české účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-199-4

3 Účtování pohledávek a dluhů v konkrétním podniku

Pro zobrazení odlišných postupů účtování pohledávek a dluhů podle účetnictví Ruské federace a České republiky jsem zvolila modelovou společnost. Popis společnosti, počáteční zůstatky účtů i jednotlivé transakce jsou vymyšlené a jakákoli shoda s realitou je pouze náhodná.

Podnik se primárně zabývá poskytováním služeb správy počítačové sítě pro velké firmy a sekundárně vyrábí jednoduché mobilní a počítačové aplikace.

Společnost P – Tec, s. r. o., se zabývá výrobou mobilních a počítačových aplikací pro obchodní společnosti (zakázková činnost) a zároveň externě poskytuje služby správy počítačové sítě pro velké firmy (kontroluje správnost fungování počítačové komunikace uvnitř podniku, v případě závad provádí opravy).

V procesu vytváření aplikací vždy existují:

- zákazník – externí společnost;
- vykonavatel – jeden programátor nebo celý tým.

Zákazník se nejprve obrací na vykonavatele, popisuje své přání a představu o systému. Vykonavatel formuluje předběžný návrh, jehož součástí je:

- a) schéma obchodního procesu v notaci Bpmn – klíčoví účastníci (sada oprávnění, role), procesy / funkce;
- b) UI, MOCKAP – vizuální zobrazení;
- c) diagram třídy (UML) – atributy, funkce.

Při vývoji předběžného návrhu vývojář určuje hlavní obrysy budoucího systému a zákazník zase získává představu o hlavních vlastnostech budoucího objektu automatizace, čímž analyzuje jeho případnou použitelnost v následné práci. Zhotovitel zkoordinuje se zákazníkem návrh, zákazník může provést nové úpravy a poté poskytnout souhlas. Dále se sepíše technický projekt, ve kterém jsou popsány jednotlivé kroky vytváření aplikace. Projekt musí být odsouhlasen oběma stranami. Samotná aplikace se následně prezentuje zákazníkovi. Pokud je projekt před zákazníkem úspěšně obhájen, může být uveden k uživatelskému provozu.

Společnost splňuje požadavky pro začlenění do seznamu mikro účetních jednotek jak podle federálního zákona č. 209-FZ „Rozvoj malých a středních

podniků v Ruské federaci“⁴⁰, tak podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví České republiky⁴¹. I přesto má společnost určitou zákaznickou základnu: firmy, které opakovaně objednávají informační aplikace a firma XYZ, s. r. o., která je stálým odběratelem služby podpory počítačové sítě.

P – Tec, s. r. o., účtuje podle ruských a českých účetních předpisů. V rámci práce nás zajímá problematika účtování pohledávek a dluhů, tudíž se v rozboru omezíme jen okruhem zvoleného tématu.

Na začátku uvedeme počáteční rozvahy podle ruského a českého účetnictví.

Tabulka 5: Rozvaha P – Tec, s. r. o. ke dni 1. 1. 20XX

Rozvaha ke dni 1. 1. 20XX					
Aktiva			Pasiva		
Název položky	Částka		Název položky	Částka	
	RF	ČR		RF	ČR
Dlouhodobý majetek:	980 000	980 000	Vlastní kapitál:	715 384	715 384
Hmotné movité věci a soubory movitých věcí	1 050 000	1 050 000	Základní kapitál	504 711	504 711
<i>Odpisy</i>	<i>70 000</i>	<i>70 000</i>	Výsledek hospodaření k 01.12.20XX	210 673	210 673
Krátkodobé pohledávky:	34 000	34 000	Rezervy:	3 400	3 400
Pohledávky z obchodních vztahů	79 000	79 000	Rezervy na záruční opravy	3 400	3 400
<i>Opravné</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>	Dlouhodobé	450 000	450 000

⁴⁰ Za mikro účetní jednotku se považuje jednotka, která má příjmy bez DPH za rok 120 000 000 rublů a průměrný počet zaměstnanců 15.

⁴¹ Za mikro účetní jednotku se považuje ta, která k rozvahovému dni nepřekračuje minimálně 2 z následujících kritéria: aktiva celkem 9 000 000 Kč, roční úhrn čistého obrátu 18 000 000 Kč, průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 10.

Rozvaha					
ke dni 1. 1. 20XX					
Aktiva			Pasiva		
Název položky	Částka		Název položky	Částka	
	RF	ČR		RF	ČR
<i>položky k pohledávkám</i>			závazky:		
Peněžní prostředky:	230 264	230 264	Závazky k úvěrovým institucím	450 000	450 000
			Krátkodobé závazky:	75 480	75 480
			Závazky z obchodních vztahů	30 000	30 000
			Závazky vůči zaměstnancům	45 480	45 480
Aktiva celkem:	1 244 264	1 244 264	Pasiva celkem:	1 244 264	1 244 264

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu.

Poznámky k rozvaze:

- K hmotným movitým věcem patří dva počítače a automobil pro služební cesty. Počítače společnost pořídila na konci roku 20XX – 1, odpisuje lineárně 3 roky. Automobil byl pořízen 19. 5. 20XX – 1, odpisuje lineárně 5 let, k 1. 1. 20XX odpisy činí 70 000 Kč;
- Účetní jednotka vytváří účetní opravné položky:
 - ve výši 100 % – více než 30 měsíců po splatnosti;
 - ve výši 70 % – více než 12 měsíců po splatnosti;
- Obvyklá doba splatnosti faktur je 6 měsíců. Mezi pohledávky patří:
 - 45 000 Kč – pohledávka za zákazníkem více než 3 roky po době splatnosti, společnost má zřízenou opravnou položku ve výši 100 %;
 - 34 000 Kč – pohledávka za zákazníkem od 27. 6. 20XX – 1;

- Obchodní úvěr na nákup počítačů je na 3 roky s úrokovou sazbou 10,9 %, úroky se účtují na konci roku;
- Společnost poskytuje dvouleté záruky svých aplikací, a to v částce odpovídající 10 % ceny zakázky;
- Podnik má závazek vůči malé firmě 3 roky po splatnosti ve výši 30 000 Kč, tuto pohledávku věřitelská firma nevymáhá;
- Společnost zaměstnává dva pracovníky, hrubá mzda činí 30 000 Kč měsíčně. Počáteční rozvahy se samozřejmě musí lišit, protože při výpočtu závazků vůči státu a institucím sociálního a zdravotního pojištění používáme sazby platné v Ruské federaci a v České republice. Avšak pro zjednodušení a přehlednost příkladu předpokládejme, že společnost uhradila závazky z titulu daňových závazků za zaměstnance a závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, navíc pro rovnost počátečních rozvah podle účetnictví RF společnost částečně vyplatila mzdy zaměstnancům. Tudíž máme stejné závazky vůči zaměstnancům.

V rámci tohoto příkladu budeme účtovat transakce během roku 20XX:

1. Splacení zbytku závazku vůči zaměstnancům.
2. Z popisu společnosti je vidět, že není tak velká, proto:
 - podle daňového zákoníku Ruské federace se zálohy na daň z příjmu u společností, tržby z prodeje kterých nepřekročily průměrně 15 milionů rublů za každé čtvrtletí, platí čtvrtletně⁴². Za každé čtvrtletí, pololetí a 9 měsíců musíme spočítat základ daně, který násobíme sazbou daně – dostaneme tak výši zálohy na DzP za každé období. Čtvrtletní zálohy se počítají podle následujícího algoritmu:
 - záloha za 1. čtvrtletí = $ZD \text{ za 1. čtvrtletí} \times \text{sazba daně}$;
 - záloha za pololetí = $ZD \text{ za pololetí} \times \text{sazba daně} - \text{záloha za 1. čtvrtletí}$;
 - záloha za 3. čtvrtletí = $ZD \text{ za 3. čtvrtletí} \times \text{sazba daně} - \text{zálohy za 1. a 2. čtvrtletí}$;

⁴² Daňový zákon Ruské federace. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_28165/a254131f0c25f73b3fe90012f964e0c3dcb39938/

- za poslední čtvrtletí se záloha neplatí, vypočítává se splatná daň za celý rok, odečítají se zálohy, účetní jednotka buď má nárok na vrácení přeplatku, nebo musí zaplatit částku, která překračuje výši záloh.

Tabulka 6: Základ daně P – Tec, s. r. o., za 1. čtvrtletí

Základ daně za 1. čtvrtletí v Kč (zaokrouhleno)	
Daňově uznatelné výnosy:	330 000
Tržby z poskytnutých služeb	330 000
Daňově uznatelné náklady:	325 287
Odpisy	67 500
Osobní náklady	210 960
Služby	46 827
Základ daně:	4 713

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu

Záloha na DzP PO za 1. čtvrtletí = $4\,713 \times 20\% = 943$ Kč.

- podle české legislativy: Poplatníci, jejichž poslední známá daňová povinnost přesáhla 30 000 Kč, avšak nepřesáhla 150 000 Kč, platí zálohy na daň na zdaňovací období, a to ve výši 40 % poslední známé daňové povinnosti. První záloha je splatná do 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období a druhá do 15. dne dvanáctého měsíce zdaňovacího období⁴³. Poslední známá daňová povinnost stanovila výši 50 000 Kč, záloha se neplatí.
3. Vystavení faktury za tuzemskou zakázku ve výši 125 000 Kč. Zároveň musíme vytvořit rezervu na záruční opravu ve výši 10 %.
 4. Zaplacení zálohy na DzP PO:
 - podle ruské legislativy:

Tabulka 7: Základ daně P – Tec, s. r. o., za pololetí

Základ daně za pololetí v Kč (zaokrouhleno)	
Daňově uznatelné výnosy:	785 000

⁴³ Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů. Zakonyprolidi.cz [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>

Tržby z poskytnutých služeb	660 000
Tržby z prodeje vlastních výkonů	125 000
Daňově uзнatelné náklady:	697 074
Odpisy	135 000
Osobní náklady	421 920
Služby	93 654
Tvorba rezerv	12 500
Tvorba opravných položek	34 000
Základ daně	87 926

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu

$$\text{Záloha za pololetí} = 87\,926 \times 20\% - 943 = 16\,642.$$

– podle české legislativy:

$$40\% \times 50\,000 \text{ Kč} = 20\,000 \text{ Kč}.$$

5. Vytvoření účetní opravné položky ve výši 70 % k pohledávce od 27. 6.

20XX – 1, protože je k 27. 6. 20XX 12 měsíců po splatnosti:

$$34\,000 \text{ Kč} \times 70\% = 23\,800 \text{ Kč}.$$

6. Zaplacení zálohy na DzP PO:

– podle ruské legislativy:

Tabulka 8: Základ daně P – Tec, s. r. o., za 3. čtvrtletí

Základ daně za 3. čtvrtletí v Kč (zaokrouhleno)	
Daňově uзнatelné výnosy:	1 115 000
Tržby z poskytnutých služeb	990 000
Tržby z prodeje vlastních výkonů	125 000
Daňově uзнatelné náklady:	1 022 361
Odpisy	202 500
Osobní náklady	632 880
Služby	140 481
Tvorba rezerv	12 500
Tvorba opravných položek	34 000
Základ daně	92 639

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu

$$\text{Záloha za 3. čtvrtletí} = 92\,639 \times 20\% - 943 - 16\,642 = 943.$$

- podle české legislativy se záloha neplatí.
- 7. Společnost obdržela zálohu za zpracování mobilní aplikaci ve výši 100 000 Kč, zakázka musí být ukončená k 1. 5. 20XX + 1.
- 8. Za poskytované služby podpory počítačové sítě společnost měsíčně dostává 110 000 Kč. Roční výnosy činí $110\,000 \text{ Kč} \times 12 = 1\,320\,000 \text{ Kč}$.
- 9. V roce 20XX + 3 společnost bude provádět opravu automobilu, proto v roce 20XX vytváří rezervu ve výši $\frac{1}{3}$ nákladu na opravu (54 000 Kč):
 $54\,000 \div 3 \text{ roky} = 18\,000 \text{ Kč}$.
- 10. Zaúčtování mzdových nákladů za celý rok. Podle České legislativy měsíčně:
 - zaměstnanec hradí:
 - $4,5\% \times 30\,000 \text{ Kč} = 1\,350 \text{ Kč}$ na zdravotní pojištění
 - $6,5\% \times 30\,000 \text{ Kč} = 1\,950 \text{ Kč}$ na sociální pojištění
 - zaměstnavatel hradí:
 - $9\% \times 30\,000 \text{ Kč} = 2\,700 \text{ Kč}$ na zdravotní pojištění
 - $24,8\% \times 30\,000 \text{ Kč} = 7\,440 \text{ Kč}$ na sociální pojištění
 - navíc odvádí zálohy na daň z příjmu FO, které se vypočítávají ze superhrubé mzdy s možností uplatnit slevy na DzP: $(30\,000 + 2\,700 + 7\,440) \times 0,15 - 2\,070 = 3\,960 \text{ Kč}$.

Celkové závazky vůči zaměstnancům = $60\,000 \text{ Kč} \times 12 = 720\,000 \text{ Kč}$, z toho 79 200 Kč odvádíme za zaměstnance na sociální a zdravotní pojištění a 95 040 Kč na zálohy na DzP FO, zaměstnavatel navíc odvádí 243 360 Kč na sociální a zdravotní pojištění zaměstnance.

Podle legislativy Ruské federace odvody na sociální a zdravotní pojištění hradí zaměstnavatel z hrubé mzdy:

- $5,1\% \times 30\,000 \text{ Kč} = 1\,530 \text{ Kč}$ na zdravotní pojištění, které se skládá z povinného zdravotního pojištění ve výši 5,1 %;
- $25,1\% \times 30\,000 \text{ Kč} = 7\,530 \text{ Kč}$ na sociální pojištění, které se skládá z povinného důchodového pojištění ve výši 22 %, z povinného sociálního pojištění v případě dočasné pracovní neschopnosti

či v souvislosti s mateřstvím ve výši 2,9 % a z pojištění proti úrazům ve výši 0,2 %⁴⁴;

- $13 \% \times 30\,000 \text{ Kč} = 3\,900 \text{ Kč}$ záloha na daň z příjmu FO.

Celkové závazky vůči zaměstnancům = $60\,000 \text{ Kč} \times 12 = 720\,000 \text{ Kč}$,
z toho 93 600 Kč odvádíme za zaměstnance na zálohy na DzP FO,
zaměstnavatel odvádí 217 440 Kč na sociální a zdravotní pojištění
zaměstnance.

11. Společnost objednala u zahraniční firmy zpracování reklamního videoklipu ve výši 249 USD. Kurz ČNB k 10. 12. 20XX činil 23,043 CZK/USD:

$$249 \text{ USD} \times 23,043 \text{ CZK/USD} = 5\,738 \text{ Kč}$$

12. Realizace zahraniční zakázky ve výši 8 500 USD. Zvolily jsme kurz ČNB, který činil 22,831 CZK/USD:

$$8\,500 \text{ USD} \times 22,831 \text{ CZK/USD} = 194\,064 \text{ Kč}$$

Zároveň musíme vytvořit rezervu na záruční opravu:

$$(10 \% \times 8\,500 \text{ USD}) \times 22,831 \text{ CZK/USD} = 19\,406 \text{ Kč}.$$

13. Firma půjčila peníze nově založené firmě WX, s. r. o., ve výši 50 000 Kč s úrokovou sazbou 4,9 % se splatností k 15. 2. 20XX + 2. Úroky jsou připisovány jednou ročně na konci úrokového období.

14. Úhrada pohledávky od 15. 6. 20XX.

15. Firma odpisuje 2 počítače a automobil:

$225\,000/36$ měsíců = 6 250 Kč měsíčně za jeden počítač. Celkové roční odpisy počítačů = $6\,250 \times 2 \times 12 = 150\,000 \text{ Kč}$;

$600\,000/60$ měsíců = 10 000 Kč měsíčně za automobil. Celkové roční odpisy automobilu = $10\,000 \times 12 = 120\,000 \text{ Kč}$.

16. Úhrada faktury od 10. 12. 20XX, kurz ČNB je 22,801 CZK/USD:

$$249 \text{ USD} \times 22,801 \text{ CZK/USD} = 5\,677 \text{ Kč}.$$

17. Zaplacení zálohy na DzP PO. V českém účetnictví se platí záloha ve výši 40 %, což je 20 000 Kč.

⁴⁴ Sazba pojištění zaměstnanců proti úrazům a nemocem z povolání je stanovena v rozmezí 0,2–8,5 %. Zvyšuje se úměrně vůči míře rizika, s nímž souvisí hlavní činnost podniku. Všechny tyto parametry jsou stanoveny zákonem.

18. Společnost zaplatila zálohu na dodávku kancelářských potřeb ve výši 10 000 Kč.
19. Firma má v nájmu kancelář o celkové ploše 26,5 m², nájemné činí 589 Kč/m². Měsíční náklad je: $26,5 \times 589 = 15\,609$ Kč. Celkové roční náklady jsou 187 308 Kč.
20. Externě vede účetnictví u společnosti, která účtuje poplatky za služby na konci roku ve výši 1 500 Kč měsíčně. Celkové náklady = 18 000 Kč.
21. Úvěr byl pořízen 25. 12. 20XX – 1. Úvěr se platí anuitní platbou na konci roku.

Anuitní platba:

$$a = U \times \frac{i \times (1 + i)^n}{(1 + i)^n - 1}$$

a – anuitní platba U – výše úvěru

i – úroková platba n – počet období

a = 183826 Kč

úrok = 450 000 Kč $\times$ 10,9 % = 49 050 Kč.

22. Vyplacení mzdových nákladů a vyrovnání se státními institucemi a institucemi SP a ZP. Platíme za 11 měsíců, zbytek bude vyplacen v lednu příštího roku.
23. Při odpisu se pohledávka spáruje s vytvořenou opravnou položkou, tudíž se opravná položka zruší a pohledávka se odepíše.
24. Přecenění zahraniční pohledávky a její rezervy k rozvahovému dni (kurz ČNB k 31. 12. 20XX se rovná 22,621 CZK/USD):
- $(8\,500 \times 22,621) - (8\,500 \times 22,831) = -1\,785$ Kč (účtuje se do nákladu)
- $(850 \times 22,831) - (850 \times 22,621) = 179$ Kč (účtuje se do výnosu).
25. Výpočet splatné daně společnosti:

Tabulka 9: Výkaz zisku a ztrát P – Tec, s. r. o.

Výkaz zisků a ztrát – druhové členění za rok 20XX, v Kč (zaokrouhleno)	
Ruská federace	Česká republika
Provozní výnosy:	Provozní výnosy:

Výkaz zisků a ztrát – druhové členění za rok 20XX, v Kč (zaokrouhleno)	
Ruská federace	Česká republika
Tržby z poskytnutých služeb – 1 320 000	Tržby z poskytnutých služeb – 1 320 000
Tržby z prodeje vlastních výkonů – 319 064	Tržby z prodeje vlastních výkonů – 319 064
Provozní náklady: Služby – 211 046 Osobní náklady – 937 440 Odpisy – 270 000 Tvorba rezerv – 49 906 Tvorba opravné položky – 23 800	Provozní náklady: Služby – 211 046 Osobní náklady – 963 360 Odpisy – 270 000 Tvorba rezerv – 49 906 Tvorba opravné položky – 23 800
Finanční výnosy: Kurzový zisk – 240	Finanční výnosy: Kurzový zisk – 240
Finanční náklady: Finanční náklady – 50 835	Finanční náklady: Finanční náklady – 50 835
Účetní výsledek hospodaření k 31. 12. 20XX 96 277	Účetní výsledek hospodaření k 31. 12. 20XX 70 357
Položky zvyšující základ daně: Vytvoření rezervy na záruční opravy – 0 (viz. poznámky) Účetní opravná položka – 23 800 Závazek po době splatnosti – 30 000	Položky zvyšující základ daně: Vytvoření rezervy na záruční opravy – 31 906 Účetní opravné položky – 23 800 Závazek po době splatnosti – 30 000
Položky snižující základ daně: Přecenění rezervy – 0 Daňová opravná položka – 34 000	Položky snižující základ daně: Přecenění rezervy – 179 Daňová opravná položka – 17 000
Základ daně: 116 077	Základ daně: 138 884
Splatná daň:	Splatná daň:

Výkaz zisků a ztrát – druhové členění za rok 20XX, v Kč (zaokrouhleno)	
Ruská federace	Česká republika
116 077 × 20 % = 23 215	138 884 × 19 % = 26 388
Výsledek hospodaření po dani: 73 062	Výsledek hospodaření po dani: 43 969

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu

Poznámky k výpočtu základu daně:

- článek 264 daňového zákoníku Ruské federace považuje rezervy na záruční opravy za daňově uznatelné náklady;
- společnost nemusí rušit závazek po splatnosti, protože právně nezanikl – je třeba ho zohlednit v daňovém přiznání a nechat v rozvaze. Účetní jednotka má povinnost provést dodanění celkové výše závazku zvýšením účetního výsledku hospodaření za zdaňovací období o částku neuhrazeného závazku podle § 23 odst. 3 písm. a) bod 12 ZDP České republiky a podle čl. 250 odst. 18 daňového zákona Ruské federace.

Tabulka 10: Transakce P – Tec, s. r. o.

Č.	Datum	Popis	Částka v Kč		Účtování RF		Účtování ČR	
			RF	ČR	MD	Dál	MD	Dál
1.	1. 1. 20XX	Vyplacení zbytku mezd za minulý měsíc	45 480	45 480	70	51	331	221
2.	20. 4. 20XX	Zaplacení zálohy na DzP PO	943	–	68	51	–	–
3.	13. 6. 20XX	Realizace zakázky ve výši 125 000 Kč	125 000	125 000	62	90	311	601
		Vytvoření rezervy na	12 500	12 500	20	96	554	459

Č.	Datum	Popis	Částka v Kč		Účtování RF		Účtování ČR	
			RF	ČR	MD	Dál	MD	Dál
		záruční opravy						
4.	20. 6. 20XX	Zaplacení zálohy na DzP PO	16 642	20 000	68	51	341	221
5.	27. 6. 20XX	Vytvoření účetní opravné položky	23 800	23 800	91.2	63	559	391
6.	20. 7. 20XX	Zaplacení zálohy na DzP PO	943	–	68	51	–	–
7.	1. 12. 20XX	Přijetí zálohy za zpracování aplikace	100 000	100 000	51	62	221	321
8.	3. 12. 20XX	Zaúčtování výnosu za poskytované služby	1 320 000	1 320 000	62	90	311	602
		Přijetí platby	1 320 000	1 320 000	51	62	221	311
9.	5. 12. 20XX	Vytvoření zákonné rezervy na opravu hmotného majetku	18 000	18 000	26	76	552	451
10.	7. 12. 20XX	Zaúčtování hrubých mezd za prosinec	720 000	720 000	20	70	521	331
		Odvody ZP a SP zaměstnavatelé	217 440	243 360	91.2	69	524	336
		Odvody ZP a SP placené	–	79 200	–	–	331	336

Č.	Datum	Popis	Částka v Kč		Účtování RF		Účtování ČR	
			RF	ČR	MD	Dál	MD	Dál
		zaměstnancem Odvedy záloh na DzP FO	93 600	95 040	70	68	331	342
11.	10. 12. 20XX	Faktura za zpracování reklamního videoklipu ve výši 249 USD	5 738	5 738	44	60	518	321
12.	13. 12. 20XX	Realizace zahraniční zakázky ve výši 8500 USD Vytvoření rezervy na záruční opravy	194 064 19 406	194 064 19 406	62 20	90 96	311 554	601 459
13.	15. 12. 20XX	Poskytnutí půjčky	50 000	50 000	76	51	315	221
14.	15. 12. 20XX	Úhrada pohledávky od 15. 6. 20XX	125 000	125 000	51	62	221	311
15.	17. 12. 20XX	Zaúčtování odpisů	270 000	270 000	20	02	551	082
16.	17. 12. 20XX	Úhrada faktury od 10.12.20XX Kurzový zisk	5 677 61	5 677 61	60 60	51 91.1	321 321	221 663
17.	20. 12. 20XX	Zaplacení zálohy na DzP	–	20 000	–	–	341	221

Č.	Datum	Popis	Částka v Kč		Účtování RF		Účtování ČR	
			RF	ČR	MD	Dál	MD	Dál
		PO						
18.	21. 12. 20XX	Zaplacení zálohy na dodávku	10 000	10 000	61	51	314	221
19.	24. 12. 20XX	Zaúčtování ročního nájemného	187 308	187 308	25	60	518	321
		Vyplacení ročního nájemného	187 308	187 308	60	51	321	221
20.	25. 12. 20XX	Zaúčtování nákladu za nakoupené služby	18 000	18 000	26	60	518	321
		Poskytnutí platby	18 000	18 000	60	51	321	221
21.	25. 12. 20XX	Splacení úvěru	134 776	134 776	67	51	461	221
		Splacení úroků z úvěru	49 050	49 050	91.2	51	562	221
22.	27. 12. 20XX	Vyplacení mzdových nákladů	574 200	500 280	70	51	331	221
		Odvody institucím ZP a SP	199 320	295 680	68	51	336	221
		Odvody záloh na DzP FO	85 800	87 120	69	51	342	221

Č.	Datum	Popis	Částka v Kč		Účtování RF		Účtování ČR	
			RF	ČR	MD	Dál	MD	Dál
23.	27. 12. 20XX	Odpis pohledávky	45 000	45 000	63	62	391	311
24.	31. 12. 20XX	Přecenění zahraniční pohledávky	1 785	1 785	91.2	62	563	311
		Přecenění rezervy	179	179	90	91.1	459	663
25.	31. 12. 20XX	Zaúčtování skutečné výše daně	23 215	26 388	99	68	591	341
		Vrácení přeplatku na DzP od FÚ	–	13 612	–	–	221	341
		Úhrada nedoplatku na DzP	4 687	–	68	51	–	–

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu

Tabulka 11: Konečná rozvaha P – Tec, s. r. o., ke dni 31. 12. 20XX

Rozvaha					
ke dni 31. 12. 20XX, v Kč (zaokrouhleno)					
Aktiva			Pasiva		
Název položky	Částka		Název položky	Částka	
	RF	ČR		RF	ČR
Dlouhodobý majetek:	710 000	710 000	Vlastní kapitál:	788 446	759 353
Hmotné movité věci a soubory movitých věcí	1 050 000	1 050 000	Základní kapitál	504 711	504 711

Rozvaha ke dni 31. 12. 20XX, v Kč (zaokrouhleno)					
Aktiva			Pasiva		
Název položky	Částka		Název položky	Částka	
	RF	ČR		RF	ČR
<i>Odpisy</i>	340 000	340 000	Výsledek hospodaření minulých let	210 673	210 673
Dlouhodobé pohledávky:	50 000	50 000	Výsledek hospodaření běžného období	73 062	43 969
Poskytnutá půjčka	50 000	50 000	Rezervy:	53 127	53 127
Krátkodobé pohledávky:	212 479	212 479	Zákonná rezerva	18 000	18 000
Pohledávky z obchodních vztahů	226 279	226 279	Rezervy na záruční opravy	35 127	35 127
<i>Opravné položky k pohledávkám</i>	<i>23 800</i>	<i>23 800</i>	Dlouhodobé závazky:	315 224	315 224
Krátkodobé poskytnuté zálohy	10 000	10 000	Závazky k úvěrovým institucím	315 224	315 224
Peněžní prostředky:	392 438	365 505	Krátkodobé závazky:	208 120	210 280
			Závazky z obchodních vztahů	30 000	30 000
			Přijatá záloha	100 000	100 000
			Závazky vůči zaměstnancům	52 200	45 480
			Závazky ze	18 120	26 880

Rozvaha ke dni 31. 12. 20XX, v Kč (zaokrouhleno)					
Aktiva			Pasiva		
Název položky	Částka		Název položky	Částka	
	RF	ČR		RF	ČR
			sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění		
			Stát – daňové závazky a dotace	7 800	7 920
Aktiva celkem:	1 364 917	1 337 984	Pasiva celkem:	1 364 917	1 337 984

Zdroj: autor na základě fiktivního příkladu

Na základě vypočítaného příkladu jsme dospěli k závěru, že právní regulace ruského a českého účetnictví v oblasti pohledávek a dluhů nemá výrazné odlišnosti, protože transakce se ve většině případu účtují skoro stejně. Jediná odlišnost, kterou jsme objevili, se spočívá v tom, že ruské účetnictví má méně detailní účtovou osnovu. Většina provozních nákladů se účtuje buď na účet – 20 (hlavní výroba), nebo na účet 26 (celopodnikové náklady), což vede k obtížnějšímu sledování všech transakcí uskutečněných v průběhu roku. Kromě toho má Ruská federace kratší termíny pro vytvoření opravných položek – položka ve výši 100 % se zde vytváří už 90 dnů po době splatnosti. I přesto že jsme využili druhové členění nákladů (pro lepší přehlednost toho, jaké náklady byly spotřebovány), v RF se využívá účelové členění provozních nákladů.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat problematiku účtování pohledávek a dluhů s následným zobrazením na příkladu podniku a porovnáním účetních legislativ České republiky a Ruské federace.

V první kapitole práce jsou popsány legislativy týkající se účetnictví Ruské federace a České republiky. Každý ze států má určitou právní bázi regulující danou oblast, tu můžeme rozdělit do čtyř úrovní v čele s nejdůležitějším zákonem, v RF – federální zákon o účetnictví № 402-FZ, v ČR – zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Ostatní úrovně jsou podřízeny první a doplňují ji.

Ve druhé kapitole jsou uvedeny charakteristiky pohledávek a dluhů z hlediska zmíněných standardů, jejich metody účtování a zachycení v rozvaze. Lze konstatovat, že všechny standardy mají stejné klasifikace a postupy účtování pohledávek i dluhů, liší se jenom zachycení v rozvaze. Ruská rozvaha je méně detailní než česká. Pohledávky se zde nečlení na dlouhodobé a krátkodobé, vykazují se v jediném řádku 1230 – Pohledávky. Teprve účetní jednotka má následně možnost tento řádek rozdělit. Členění dluhů je detailnější, avšak položky jsou rozsáhlé a zahrnují typy dluhů, které by se podle mého názoru měly vykazovat v samostatných řádcích (například položky vypůjčených peněz).

Třetí kapitola práce je věnována účtování pohledávek a dluhů na příkladu konkrétního podniku. Uvedeny jsou postupy účtování vzniku pohledávek a dluhů, vytvoření opravných položek, rezerv, výpočty daňových závazků a závazků vůči orgánům sociálního a zdravotního pojištění. Souhrnně lze konstatovat, že rozdíly většinou spočívají v číslech účtů – postupy účtování se neliší a oba standardy účtují v podvojném systému.

Na základě provedeného výzkumu můžeme tvrdit, že systém účtování pohledávek a dluhů České republiky a Ruské federace je velice podobný. Důvodem může být fakt, že se v současné době zákonodárci jednotlivých států snaží standardizovat národní systémy účetnictví podle jednotných standardů pro lepší a srozumitelnější spolupráci i komunikaci na mezinárodním trhu.

Seznam použité literatury a pramenů

Knižní zdroje

- ALBOROV, R.A. Teoriya bukhgalterskogo ucheta: uchebnoye posobiye. 3-ye izd., pererab. i dop. Izhevsk: FGBOU Izhevsk SCHA, 2016.
- BOGACHENKO, V.M. *Osnovy bukhgalterskogo ucheta. Učebnik*. Rostov-na-Donu: Fenix, 2017, 334 s. ISBN 978-5-222-28765-1.
- JANHUBA, Miloslav, Marie MÍKOVÁ, Jaroslava ROUBÍČKOVÁ a Vladimír ZELENKA. Finanční účetnictví: obecné otázky. V Praze: C.H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-614-2.
- MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. Účetnictví obchodních společností v různých právních formách. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. ISBN 978-80-245-2304-0.
- PAVLYUK, I.S. a V.A. GREKOVA. Klassifikatsiya debitorskoy zadolzhennosti i yeye usovershenstvovaniye dlya tseley bukhgalterskogo ucheta. Molodoy uchenyy. Kazan: OOO «Izdatel'stvo Molodoy uchenyy», 2018, 21(207). ISSN 2072-0297.
- PILÁTOVÁ, Jana. Účtová osnova, české účetní standardy, postupy účtování pro podnikatele. 2. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-199-4.
- RANDÁKOVÁ, Monika. Finanční účetnictví v České republice po 1. 1. 2016: (podnikatelské subjekty). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2018. ISBN 978-80-245-2289-0.
- SHAHBANOV, R.B. Bukhgalterskoye delo. Uchebnoye posobiye. Makhachkala: NP "DTIPB", 2016, 180 s.
- VOROCHENKO, T.V. Osnovy bukhgalterskogo ucheta: Uchebnik i praktikum dlya SPO. 2-ye izd., pererab. i dop. Yurayt, 2019, 283 s. ISBN 978-5-534-06024-9.

Elektronické zdroje

- Daňový zákon Ruské federace. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_28165/a254131f0c25f73b3fe90012f964e0c3dcb39938/
- Federální zákon o účetnictví № 402-FZ od 6. 12. 2011. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_122855/
- RÚS 3/2006 „Účtování aktiv a pasiv, jejichž hodnota je vyjádřena v cizí měně“. Ivo.garant.ru [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12151641/paragraph/10562:3>
- RÚS 4/99 „Účetní výkazy organizace“. Ivo.garant.ru [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12116599/paragraph/11672:1>
- RÚS 8/2010 „Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva“. Ivo.garant.ru [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12182729/paragraph/1:2>
- RÚS 9/99 „Výnosy společnosti“. Ivo.garant.ru [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12115839/paragraph/11555:3>
- RÚS 10/99 „Náklady společnosti“. Ivo.garant.ru [online]. [cit. 2020-02-24]. Dostupné z: <http://ivo.garant.ru/#/document/12115838/paragraph/12306:4>
- Nářízení ministra financí Ruské federace ze dne 13. 06. 1995 č. 49 „Metodické pokyny k inventarizaci majetku a finančních závazků“. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-02-23]. Dostupné z:

<http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=107970&fld=134&dst=1000000001,0&rnd=0.6150765607677968#034673058310022875>

Vyhláška Ministerstva financí Ruské federace ze dne 31. 10. 2000 № 94n „O schválení účtové osnovy finančních a hospodářských činností organizací a pokynů k jejímu použití“. Consultant.ru [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_29165/

Zákon č. 563/1991 Sb., Zákon o účetnictví. Zakonprolidi.cz [online]. [cit. 2020-02-26]. Dostupné z: <https://www.zakonprolidi.cz/cs/1991-563/zneni-20180101>

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Zakonprolidi.cz [online]. [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.zakonprolidi.cz/cs/1992-586>

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zakonprolidi.cz [online]. [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.zakonprolidi.cz/cs/2012-89>

Seznam obrázků a tabulek

Seznam tabulek

Tabulka 1: Normativní rámec účetnictví Ruské federace	7
Tabulka 2: Normativní rámec účetnictví České republiky	11
Tabulka 3: Zobrazení pohledávek v rozvaze	20
Tabulka 4: Zobrazení dluhů v rozvaze	21
Tabulka 5: Rozvaha P – Tec, s. r. o. ke dni 1. 1. 20XX	31
Tabulka 6: Základ daně P – Tec, s. r. o., za 1. čtvrtletí	34
Tabulka 7: Základ daně P – Tec, s. r. o., za pololetí	34
Tabulka 8: Základ daně P – Tec, s. r. o., za 3. čtvrtletí	35
Tabulka 9: Výkaz zisku a ztrát P – Tec, s. r. o.	38
Tabulka 10: Transakce P – Tec, s. r. o.	40
Tabulka 11: Konečná rozvaha P – Tec, s. r. o., ke dni 31. 12. 20XX	44

Seznam obrázků

Obrázek 1: Klasifikace pohledávek podle doby splatnosti	14
Obrázek 2: Klasifikace pohledávek v závislosti na přijetí platby	15
Obrázek 3: Klasifikace dluhů podle doby splatnosti	16
Obrázek 4: Členění pohledávek v závislosti na účelu držby	19
Obrázek 5: Členění dluhů na základě vztahu k provoznímu cyklu	20
Obrázek 6: Seznam účtů používaných při odpisu pohledávek a dluhů v Ruské federaci	26
Obrázek 7: Seznam účtů používaných při odpisu pohledávek a dluhů v České republice	28